

Bijdrage tot de
geschiedenis van de
**rijkswachtbrigade
Wolvertem**
1838 - 2000

Marc Gillisjans

INHOUDSTAFEL

VOORWOORD	8
INLEIDING	9
<i>Hoofdstuk 1</i> - HET ONTSTAAN VAN DE BELGISCHE RIJKSWACHT	10
Onder de Fransen en de Hollanders	
Onder het Koninkrijk België	
<i>Hoofdstuk 2</i> - DE OPRICHTING VAN DE BRIGADE WOLVERTEM	22
<i>Hoofdstuk 3</i> - DE OPRICHTING VAN DE BRIGADE LONDERZEEL	26
<i>Hoofdstuk 4</i> - DE GEBOUWEN EN HUN BEWONERS	28
1. Zij waren de eersten	29
2. Een eerste vestiging aan de Steenweg	30
<i>De periode 1837-1850</i>	
<i>De periode 1850-1880</i>	
<i>De periode 1880-1910</i>	
3. De voorlopige vestiging in de Statiestraat	64
4. Hun definitieve vestiging aan de Hoogstraat	68
<i>Beschrijving van de kazerne en de bijgebouwen</i>	
<i>De bouwplannen</i>	
<i>De periode van 1910 tot 1930</i>	
<i>De periode van 1930 tot 1945</i>	
<i>De periode van 1945 tot 1990</i>	
<i>De periode na 1990 - het einde</i>	
<i>Hoofdstuk 5</i> - HUN VOERTUIGEN	105
<i>Hoofdstuk 6</i> - DE BRIGADECOMMANDANTEN	110
<i>Durant Emile</i>	
<i>Bisseux Samuel</i>	
<i>Denys Charles</i>	
<i>Hauquier Pieter</i>	
<i>Trappeniers Jean Baptiste</i>	
<i>Declercq Cyrille</i>	
<i>Migom Gerard</i>	
<i>Samoy Leon</i>	
<i>Vanbellingen Maurice</i>	
<i>Claeys Arsène</i>	
<i>Bosmans Raymond</i>	
<i>Pinoy Jean Claude</i>	
<i>Schellemans Luc</i>	

<i>Hoofdstuk 7 - DE KEURONDEROFFICIEREN</i>	138
<i>Fransen Camillus</i> <i>Haedens Lucien</i> <i>Keleman Oscar</i> <i>Momers Frans</i>	
<i>Hoofdstuk 8 - DE RIJKSWACHTERS</i>	156
<i>Aerts Michaël</i> <i>Debecker Englebert</i> <i>De Proft Jan</i> <i>De Wever Pierre</i> <i>Deleu Hendrik</i> <i>Dias Hendrik</i> <i>Eggers Lambert</i> <i>Ghyssaert Isidore</i> <i>Haeck Camille</i> <i>Jaecques Julien</i> <i>Lippens Alfred</i> <i>Maerschalc Henri</i> <i>Maes Dirk</i> <i>Muers Fernand</i> <i>Ongenaë Emiel</i> <i>Picavet Séraphin</i> <i>Rutsaert Renaat</i> <i>Samson Julianus</i> <i>Van Gool Jules J.</i> <i>Van Looy Gustaaf</i> <i>Van Ransbeeck Gustaaf</i> <i>Vekens Maurice</i> <i>Verberck Koen</i> <i>Verwimp Arthur</i>	
<i>Hoofdstuk 9 - DE AFGEDEELDEN</i>	198
<i>De Mars Frans</i>	
<i>Hoofdstuk 10 - DE HULPRIJKSWACHTERS DER AANVULLENDE MACHT</i>	202
<i>Gillisjans Frans</i> <i>Verbesselt Pieter</i>	
<i>Hoofdstuk 11 - NAMENLIJST VAN DE MANSCHAPPEN DOORHEEN DE TIJD</i>	206
DE GEBRUIKTE PERCELEN	214
BIJLAGEN	219
De Wolvertemse tolbarelen	222
Enkele opmerkelijke verhalen	224
Speciaalnummer tijdschrift VOX 19.05.1977	237
Colofon	277

Er was er nu ruim plaats genoeg (7 are 63 oftewel 36 r oude maat) om hier een kazerne te bouwen. De gemeente had nu wel de benodigde gronden gevonden maar niet genoeg geld in kas om er op te bouwen en zou dus moeten gaan lenen. De Hypotheekkas van Brussel wou wel 12.000 fr lenen, maar enkel als er al een gebouw aanwezig was. Men moest dus gaan lenen bij de Eigenaarskas van Brussel.³³ Dit kon op voorwaarde 1.000 fr per jaar terug te betalen.

Ondertussen waren de offertes al ingediend, de plannen getekend en de materialen gekocht.

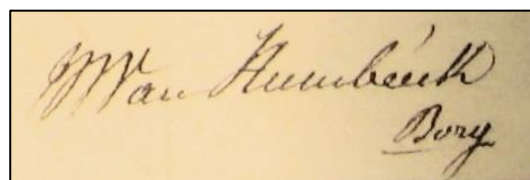
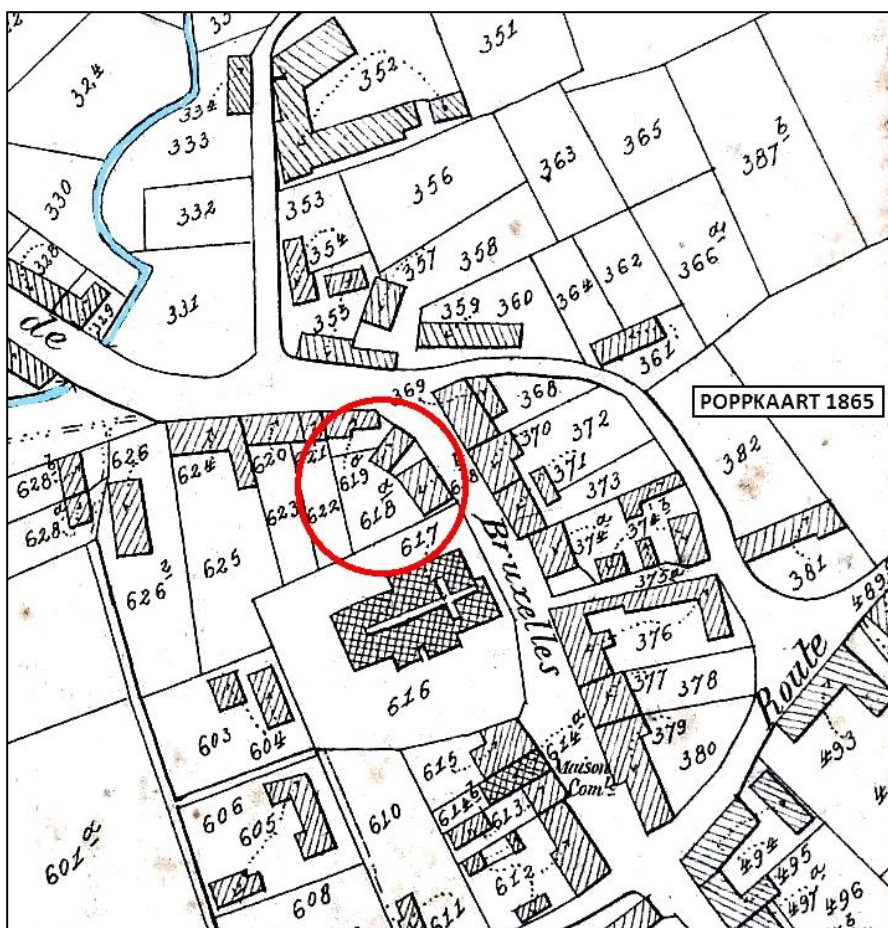
Van Humbeek liet er geen gras over groeien en maakte zich sterk dat per 01.01.1838 de kazerne klaar zou zijn.

Opnieuw dienden zich problemen aan want de minst dure offerte was die van aannemer Van de Sande met een bedrag van 13.600 fr., dus 1.600 fr boven het budget van de gemeente.

En het bleef hier niet bij want er moest nog bijkomend 1.000 fr (900 fr grond + 100 fr aktekosten notaris) gevonden worden plus 360 fr kosten voor de akte van lening bij de Eigenaarskas. Hiervan kon de provincie 700 fr (in latere documenten blijkt dit 600 fr te zijn geworden) toeschieten.

De gemeente blies de hele operatie echter opnieuw af want om dit gat toe te rijden kon ze op haar burgers hoegenaamd niet nog een bijkomende belasting gaan heffen. Wolvertem was volgens het gemeentebestuur een doodarme gemeente en de burgers zouden hiertegen zeker in opstand komen.

Maar Van Humbeek bleek weer eens de reddende engel te zijn en zou zelf de bouw financieren.

Op 10.03.1838 was alles klaar en volgens een schrijven van 23.12.1837 van de brigadecommandant wachtte men alleen nog op het ameublement.³⁴

Op 22.11.1838 tenslotte, wordt de arrondissements-commissaris ervan in kennis gesteld dat de kazerne gebruiksklaar was en reeds sinds oktober een brigadier met vier rijkswachters telde.

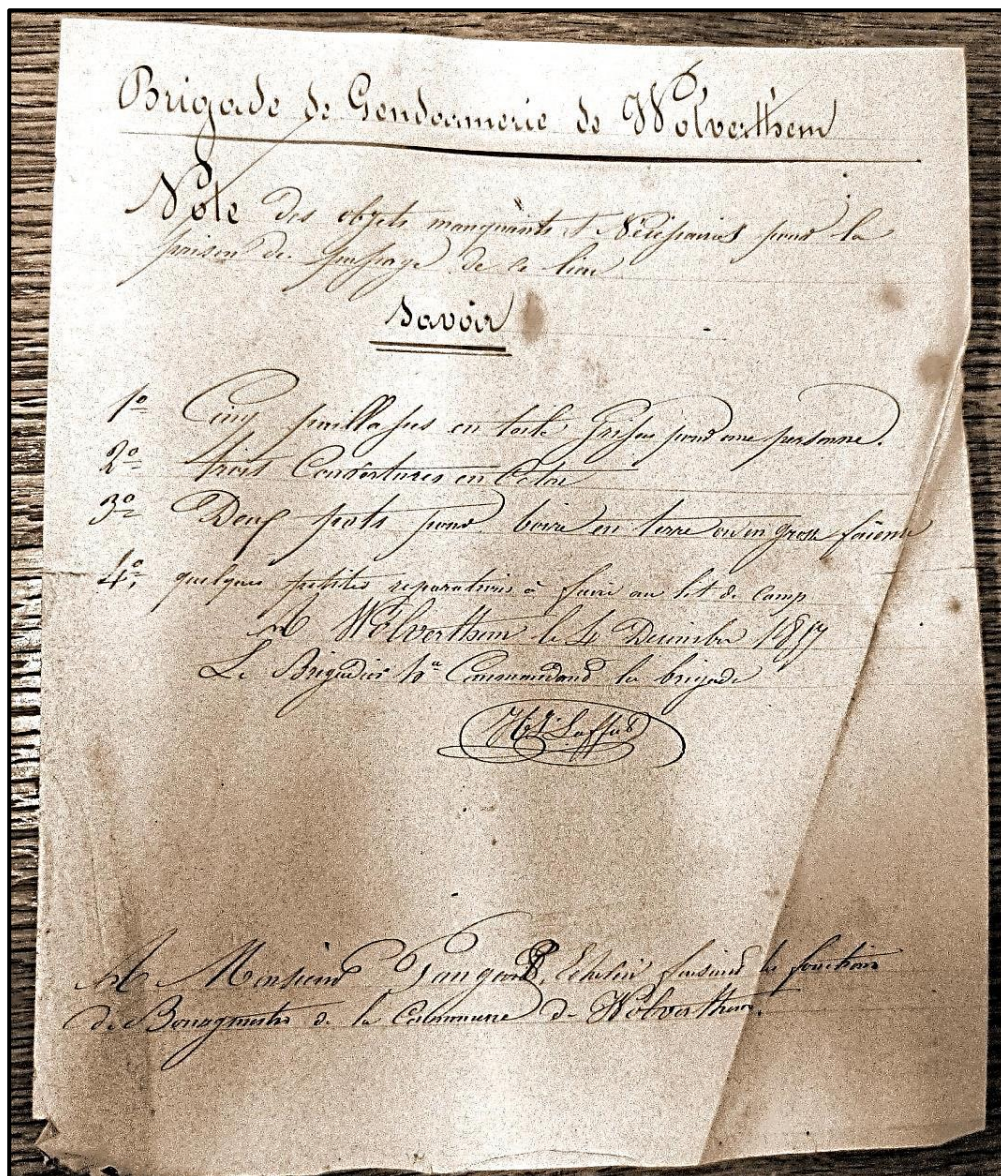
een perceeltje gekocht van Petrus De Roover. Het is op deze kavel dat zij dan gezamenlijk de rijkswachtergebouwen zullen oprichten: RAL: notariaat F.J. Heyvaert – Grimbergen 32 akte 8 dd. 29.01.1863.

³³ Oppericht bij K.B. van 08.06.1835 als de (katholieke) *Caisse des Propriétaires* met zetel te Brussel.

³⁴ Dit omvatte meestal 4 matrassen en 4 hoofdkussens, 4 strozakken, 2 kachels, 2 kolenbakken, 2 tafels, 8 stoelen, 1 staande lessenaar, 4 kasten, 4 geweerrekken en 4 kistjes.

Deze patrouilles waren echter geen pretje. In winter en zomer door weer en wind, in een ruw landschap met kronkelende aardewegen doorploegd met karresporen in een streek waar stropers bij het minste verdacht geluid er niet voor terugschrokken om op hen te schieten. Die gendarmen moeten toch wel onvervaard zijn geweest!

Hun dagelijkse bezigheden werden op 22.02.1860 bruusk onderbroken doordat om 6 uur in de morgen Egidius Florentinus De Boeck, gemeenteraadslid van Ramsdonk, de gendarmerie op de hoogte bracht van een moord, gepleegd daags tevoren rond 19 uur, op hun veldwachter Jan Baptist Sollie. De commandant van de brigade, toen Jean Thiry, schreef nog dezelfde dag om 10 uur een brief aan de procureur des Konings te Brussel om hem mee te delen dat hij op de hoogte was gebracht van deze moord en dat zijn brigade het onderzoek zou voeren.

Verschillende dagen is hij dan samen met de rijkswachters Thomas en Devos er op uit getrokken voor ondervragingen, huiszoekingen,...⁶³

Een jaar later werd de brigade opnieuw opgeschrikt door een moord. In Steenhuffel was de 40-jarige pachteres Maria Catharina Van den Perre⁶⁴ op wreede wijze vermoord. Nog dezelfde dag, 30.01.1861 om 20 uur, gaf de burgemeester opdracht aan zijn veldwachter om de brigade van Wolvethem te gaan verwittigen. Die zou het nodige doen om de procureur des Konings te verwittigen zodat die het parket naar de plaats van de misdaad kon sturen. En daarmee kon de veldwachter beschikken en terugkeren naar Steenhuffel.⁶⁵

⁶² *Mémorial administratif* 1858-2 p. 650.

⁶³ Heel het dossier vinden we beschreven in: Erfgoedcel Kapelle op den Bos, 2014/1 p. 29.

⁶⁴ Weduwe van C.L. Meeus en vrouw van P. Van Steen.

⁶⁵ Rijksarchief: Parket van de rechtbank van 1e aanleg te Brussel dd. 11.02.1861 n^o1989.

11. Moerman Camillus Fr., °Gent 1874, rijkswachter te voet.
x 1901 Maria O. Dewit °Boutersem 1870, huishoudster.
Ze kwamen uit Bilzen in 31.10.1903 en twee van hun kinderen werden geboren in Boutersem.
Ze vertrokken naar Hofstade (B) op 23.08.1905 en daarna was hij van 1907 tot 1909
brigadecommandant in Aarschot.

10. Gilta Aimé, °Brussel 1879, rijkswachter, celebs.

Cit. 1901-1910.

Van hem is weinig geweten buiten het feit dat hij van 15.09.1941 tot 14.10.1944 gewapend
weerstander is geweest in het Geheim Leger, zoon was van Henri Gilta, adjunct-
politiecommissaris en Suzanne Mestag en anno 1952 in de Warschastraat te Oostende
woonde.

Bevolkingsregister 1901-1910 boek 2: Wijk A: Steenweg 50 en
vanaf ca. 1903 Statiestraat 16 en hernummering 27.

1. Dereepre Henricus Cornelis, °Oostvleteren 1872, rijkswachter.

x 1903 Coesemans Joanna Maria °Boom 1870

Ze kwamen van Hoboken in april 1904 en een kindje werd geboren te Wolvertem in 1906 maar
stierf nog datzelfde jaar.

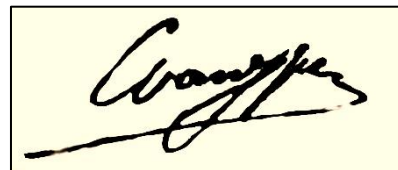
Ze vertrokken naar Maldegem op 22.12.1906.

2. Van Yper Camiel, °Waarschoot 1876, rijkswachter.

x 1903 Temmerman Marie Louise °Ursel 1878

Ze kwamen van Westerlo in mei 1904 waar hun eerste kind
werd geboren, de twee andere te Wolvertem in 1906 en 1908.

Ze vertrokken naar Kerbeek-Miskom in oktober 1909.

3. Tollet Sylvester, °Lubbeek 1874, rijkswachter, weduwnaar

Hij kwam uit Leuven in februari 1903 en vertrok naar Laken in juli 1903.

4. Van Gyseghem Victor, °Zottegem 1878, rijkswachter, celebs.

Kwam van Laken in februari 1903 en vertrok naar Elsene in juli 1903.

5. Jacobs Jozef, °Lier 1878, celebs, rijkswachter.

Kwam van Brussel in augustus 1903 en vertrok naar Lotenhulle in december 1904.

6. Bellay Willem, °Brussel 1872, wachtmeester.

x 1903 Cuypers Anna Catharina °Berchem 1882

Ze kwamen van Antwerpen in mei 1904 en twee kinderen
werden in Wolvertem in 1904 en 1907 geboren.

Ze vertrokken naar Opwijk in oktober 1908.

7. Gabriëls Jaak, °Meeuwen 1866, wachtmeester.

x 1897 Van Beeck Augusta °Kallo 1873, huisvrouw

Ze kwamen van Antwerpen in oktober 1908

[zie hieronder op 1]

Duitse soldaten voor het gebouw in 1916 (verzameling Leo Robberechts)

Verder vonden we dat op 10.07.1917 twee Duitse soldaten de 7,3 kg zware koperen wasketel in beslag kwamen nemen. Niettegenstaande de felle protesten van de burgemeester bij de *Verwaltungschef* van de *Abteilung für Handel und Gewerbe* te Brussel, riposteerde deze dat de ketel de Belgische Staat toebehoorde en niet de gemeente. Zonder resultaat natuurlijk. ¹³⁸

Het laatste p.v. dateert van 29.09.1918 waarin nog gesproken werd over de commandant van de gendarmeriepost van Wolvertem die toelating geeft tot de begrafenis van het gevonden lijk van vluchteling Jozef Ghesquière. ¹³⁹

Beschrijving van de kazerne met de bijgebouwen

Een onderkelderd bakstenen gebouw met twee bouwlagen gelegen aan de straat. Vijf traveeën onder zadeldak met de nok parallel aan de straat, bedekt met pannen.

Oorspronkelijk was het onderverdeeld in vijf wooneenheden met elk een schouw.

Een bakstenen gevel met gecementeerde plint. Lekdrempels onder de vensters en vier evenwijdige witte bakstenen versieringen over gans de voorgevel; elke entiteit wordt gescheiden door een bakstenen uitspringende kolom.

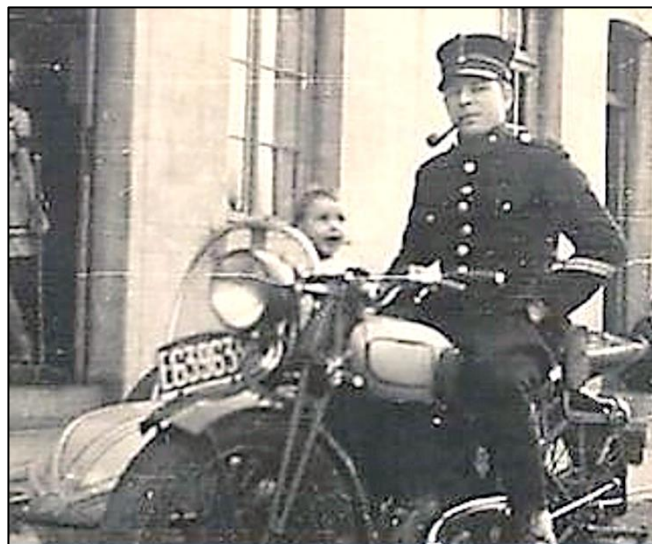
Aan de linkerkant van het gebouw een ijzeren toegangspoort geflankeerd door twee pilasters. De achtergevel bestaat uit vier toegangsdeuren tot de logementen; in de linker zijgevel twee deuren: een voor het logement en een voor het bureel van de planton.

¹³⁸ Gemeentehuis Wolvertem: doos 443.

¹³⁹ Gemeentehuis Wolvertem: doos 290.

Het eerste vervoer na WO II schijnt een Indian motor met side-car geweest te zijn en daarna even een Harley. Vaste bestuurders waren de gendarmen Mine (bestuurder) en Vekens (side-car). Hun fietsen gebruikten ze nog tot in de jaren 1976.

Camiel Fransen op zijn privé-moto

Omtrent 1950 - 1955 hadden ze als auto een tot op de draad versleten Minerva jeep¹⁸⁸ met dekzeil en vier zetels waarin ze soms, bij een oproep om zich naar een betoging te begeven, met zes zaten. Deze jeep had een verschrikkelijk hoog benzineverbruik. Op 07.12.1965 kregen ze het gekende donkerblauw VW-combibusje.

Wegens de benzineschaarste op het einde der jaren zeventig van vorige eeuw moesten de manschappen zich opnieuw verplaatsen per fiets; de auto's bleven in de garage.

¹⁸⁸ Nog afkomstig van het Engels leger. In 1951 bezat de territoriale rijkswacht 37 jeeps, 21 motosidecars, 67 personenwagens en iedereen had een fiets.

LIJST VAN DE BRIGADECOMMANDANTEN VAN WOLVERTEM

Lanser	Jean	1838-1839
Monjet	Antoine Joseph	1839-1841
DeMeulder	Antoine Joseph Gh.	1841-1846
Janssens	Jean Baptiste	1847-1848
Larose	Jean Hubert	1848
Terrijn	Pierre	1851-1854
Delahaye	François Charles	1856-1859
Laffut	Henri Joseph	1858
Thiry	Jean Joseph	1859-1860
Grustin	Paul Joseph	1860
Clocherieux	Desiré Joseph	1861
N... of W...	A...	1863
Hoffman	Jean Baptiste	1863-1865
Van Hecke	Jean	1867
Milis	Joseph	1867-1871
Foret	Adolphe Joseph	1872-1878
Candaele	Pierre François	1879-1887
Lechat	Jules	feb. tot aug. 1888
Geysen	Jean	sept. tot nov. 1888 ¹⁹¹
Venière	Arthur	1889-1890
Lahousse	Pierre	1890-1892 en 1896
De Bière	Louis Joseph	1893-1894
Van Sluys	Alphonse	1894-1896
Van Malleghem	Emile Benoit	1896-1897
Durant	Emile Joseph	1897-1898
Kornelis	Louis	1898-1902
Schutyser	Honoré Aimé	1902-1904
Bellay	Willem	1904-1908
Gabriëls	Jaak	1908-1919
Bisseux	Samuel	1920-1922
Denys	Charles	1922-1926
Hauquier	Pieter Frans	1926-1929
Trappeniers	Jean Baptiste	1929-1937
Declercq	Leon Camille	1937-1946
Migom	Gerard	1946
Samoy	Leon Gaston	1947-1953
Vanbellingen	Maurice	1954-1966
Claeys	Arsenius	1967-1977
Bosmans	Raymond	1977-1992
Pinoy	Jean Claude	1992-1998
Schellemans	Luc	1998-2000

We willen de lezer erop wijzen dat er in de ontstaansperiode van de brigade van Wolvertem enige onduidelijkheden werden vastgesteld betreffende de jaren dat sommige brigadecommandanten er aanwezig waren. ¹⁹²

¹⁹¹ °Mol 11.09.1860.

¹⁹² We steunden ons hiervoor op de bevolkingsregisters en op de p.v.'s die ter sprake kwamen in de registers van het vrederecht.

HAUQUIER, Petrus Franciscus ²⁰¹
Eerste opperwachtmeester – Stamnummer 12033
Brigadecommandant – Wolvertem 1926-1929

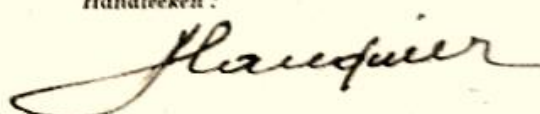
°Oostham 10.04.1881 als zoon van bareelwachter Charles Hauquier en Maria Paulina Peeters uit de wijk Genenberg.

Hij werkte bij de Belgische Spoorwegen, groep Hasselt als wegwerker van april 1900 tot mei 1904 en van oktober 1906 tot maart 1908. Pierre behoorde tot de lichte van 1904, had bij de trekking het nummer 10 getrokken en op 24 mei 1904 werd hij geïncorporeerd in het regiment der grenadiers als *milicien van 1904 in actieve dienst*. Op 12.09.1904 was hij soldaat 1^e klas.

Enkele jaren later engageerde hij zich op 09.08.1907 als reserve-vrijwilliger voor vier jaar en hij kwam dezelfde dag toe bij zijn korps te Heppen in Limburg.

Zijn persoonsbeschrijving vonden we in zijn militair dossier van toen: 176 cm groot, een lang gezicht met bleke huidstint, een smal laag voorhoofd, blauwe ogen, blond haar en wenkbrauwen, een ronde kin met een litteken, smalle lippen in een normale mond en een smalle haviksneus.

- 01.04.1905 : Klaroenblazer
- 29.06.1906 : teruggeplaatst Soldaat
- 30.03.1908 : Gendarm te voet derde klas
- 05.06.1908 : Gendarm te paard derde klas
- 05.07.1909 : Brigadier te paard
- 21.02.1910 : Wachtmeester te paard tweede klasse
- 31.12.1913 : Wachtmeester te paard eerste klasse
- 20.07.1919 : 1^e Wachtmeester te paard
- 30.11.1920 : Opperwachtmeester
- 30.06.1927 : 1^e Opperwachtmeester

Signature :
Handteeken :

Anno 1919 woonde hij te Leopoldsburg, in 1921 te Vilvoorde op de Zennelaan.

Op 13.08.1928 werd hij voorgesteld voor 30 jaar dienst (de oorlogsjaren telden dubbel – hij had vijf frontstrepen en geen strafblad) zodat hij op 01.06.1929 met pensioen kon gaan.

Onderscheidingen:

Het Oorlogskruis

De Gouden Medaille in de Orde van Leopold II (20 jaar dienst)

De Gouden Palmen in de Kroonorde (25 jaar dienst)

De Medaille van den IJzer

De Herinneringsmedaille 14-18

De Overwinningsmedaille

Le 7 Janvier 1926
DEN
Le 1er chef HAUQUIER
Le 1er chef Commandant le Canton,
Le 1er chef Bevelhebber van 't Kanton,

²⁰¹ Zijn dossier vonden we in het Legermuseum, Jubelpark-Brussel onder nummer 625-7643.

FRANSEN, Camillus

Opperwachtmeester – Stamnummer 6566 – Militair stamboeknummer 175.16054
Tweede Brigadecommandant – Wolvertem 1943-1951

(foto: Herman Fransen)

Camillus, *gezeid Camiel*, Fransen werd geboren te Gijzegem op 18.04.1917 als zoon van blikslager Emile en Maria Ledegem, landbouwers.

De anno 2007 nog zeer kranige negentiger, die nog altijd interesse toonde voor de evolutie van het huidige politielandschap, beschreef ons zelf het verloop van zijn carrière. Het werd een zeer interessante uiteenzetting over het leven onder de bezetting en de taken van de rijkswachters.

Hij was van de klasse '37, met stamnummer 175.16054, vervulde zijn legerdienst van 18.05.1937 tot 17.05.1938 bij het 2e Linieregiment en maakte de eerste mobilisatie mee.

In 1939 werd hij opgeroepen voor de tweede mobilisatie.

Nadien maakte hij van september 1939 tot januari 1940 als korporaal deel uit van de aanvullende machten van de rijkswacht en deed hij dienst in de brigade Blaasveld ter vervanging van de naar de Provoosteenheden gedetacheerde rijkswachters.

In januari 1940 werd hij overgeplaatst naar Brussel en ingedeeld bij het 2^e Lichte en Gemotoriseerde Regiment van de Rijkswacht, waarmee hij aan de achttiendaagse veldtocht zou deelnemen.

Na de capitulatie werden alle rijkswachters aangehouden en door de Duitsers krijgsgevangen genomen. Ook Fransen onderging dit lot en werd in een door Duitse soldaten bewaakte kolonne weggevoerd.

Fransen, die zwaar gekwetst was aan zijn voet en met moeite nog kon gaan, weigerde op een gegeven moment nog verder te stappen. Hij zette zich neer op de grond en gaf zijn bewakers te kennen dat hij niet meer kon.

Enkele andere militairen die eveneens gekwetst waren, volgden zijn voorbeeld. Op dat ogenblik passeerden er drie burgers per fiets. De fietsen werden door de Duitsers opgeëist en Fransen en zijn strijdmakkers konden hun tocht per fiets voortzetten.

Toen ze ergens in de omgeving van Bazel of Kruibeke voorbij een bos kwamen, zag Camiel zijn kans plots schoon en plaatste er de spurt van zijn leven. Achtervolgd door Duitse kogels die hem rond de oren vlogen, verdween hij in het bos en kon hij ontsnappen. Onderweg stuitte hij nog op een Duitse wegversperring maar slaagde erin die te omzeilen.

Hij is dan verder kunnen rijden tot in Dendermonde waar hij tot september 1940 ondergedoken heeft geleefd. Toen het bericht verspreid werd dat alle rijkswachters door de Duitsers werden opgeroepen om zich bij hun eenheid te voegen en hun taken weer op te nemen, zocht hij eerst contact met de brigadecommandant van Dendermonde die hem de waarheid van deze oproep bevestigde.

Deze lijst werd samengesteld volgens inlichtingen verkregen van de federale politie, directie van de mobiliteit en het personeelsbeheer; stamboek & eervolle onderscheidingen (Fritz Toussaintstraat 8 te 1050 Brussel).

De volgorde in deze tabel is deze van hun aankomst in de brigade Wolvertem.

Gebruikte afkortingen:

HG : hulpgendarm
B : brigadier
BC : brigadecommandant
G : gendarme
W : wachtmeester
1W : eerste wachtmeester
OW : opperwachtmeester
1OW : eerste opperwachtmeester
A : adjudant
ACH : adjudant-chef
O : officier
P : poetsvrouw
Bd : bediende

<i>nr</i>	NAAM VOORNAMEN	GEBOORTEDATUM GEBOORTEPLAATS	<i>graad</i>	<i>stamn. dossiernr.</i>	<i>periode Wolvertem</i>
1	Lanser Jean	12.04.1797 Echternach	B		1838-1839
2	Monjet Antoine Joseph	12.10.1797 Lier	B		1839-1841
3	De Meulder Antoine Joseph		B		1841-1846
4	De Backer Felix	15.10.1814 Lede	G		1843-1857
5	Puyts Joseph Gerard	17.06.1819 Duisburg	G		1843-1856
6	Crabbé Jean Baptiste	16.01.1802 Brussel	G		1843-1856
7	Janssens Jean-Baptiste	01.02.1813 Bekkevoort	B		1847-1856
8	Larose Jean Hubert	13.12.1814 Grivegnée	G		1847-1856
9	Peeters Pierre	15.12.1819 Puurs	G		1847-1854
10	Rochtus Henricus Ludovicus	26.12.1828 Puurs	G		1855-1866
11	Van Puyenbroeck Bernardus	27.08.1828 Hamme	G		1855-1866
12	Lequeu Benoit	ca.1801 Bassily	G		1855-1858
13	Delahaye Franciscus Carolus	04.12.1815 Gistel	B		1856-1859
14	Laffut Henri Joseph	02.04.1813 Andenne	B		1859-1866
15	Milis Joseph	19.02.1832 Rillaar	B		1867-1871

140	Verschuere Frank	18.05.1978 Tongeren	W	45-28496-51	1999-2000
141	Geudens Jean	28.10.1967 Willebroek	1W	45-23525-27	1999-2000
142	Van Buggenhout Bart	05.01.1971 Merchtem	W	45-26790-91	1999-2000
143	Seymons Bartholomeus	14.06.1969 Mechelen	W	45-25449-11	2000-2014
144	Deschepper Stefaan	02.02.1976 Dendermonde	W	45-27165-78	2000-steeds
145	Van Mieghem Griet	02.06.1981 Sint-Niklaas	W	45-29383-65	2000-2004
146	Hoebeke Alain	26.05.1966 Watermaal-Bosvoorde	W	45-27493-18	2000-2003
HG	Gillisjans Frans	07.06.1921 Steenhuffel	HG	Gd.631	1944-1945
HG	Verbesselt Pierre	18.12.1921 Wolvertem	HG	Gd.654	1944-1945
A	Huysmans Rosalie	07.07.1941 Wolvertem	P	90-01531-28	1985-2004
B	Borry Guy	29.12.1970 Dendermonde	Bd	99-00397-92	1994-1998
C	Pauwels Luc	22.12.1970 Bornem	Bd	99-05156-01	1998-2000

De territoriale organisatie op 10 mei 1940

De brigade Wolvertem behoorde tot het district Vilvoorde, Compagnie Elsene en Groep Brussel. Dit alles overkoepeld door de Generale Staf met aan het hoofd Luitenant-Generaal Van Gool.

Voor de ordehandhaving waren aan deze Territoriale Groepen in 1919 de Mobiele Machten (Forces Mobiles) toegevoegd geworden en in Brussel werd in 1932 een Mobiel Legioen gecreëerd. Sinds 1938 was er een 1ste en een 2^e Licht Regiment opgericht geworden elk bestaande uit twee Mobiele Groepen (Antwerpen, Luik, Brussel en Charleroi) om dekkingsopdrachten voor het leger uit te voeren in oorlogstijd.

Tot de taken van de rijkswacht behoorden onder andere:

- Provoostdienst bij het leger
- Gerechtelijke diensten
- Handhaven van de orde
- Toezicht aan de grenzen
- Beveiliging van het koninklijk paleis, de ministeries en de openbare gebouwen
- Bescherming van levensmiddelen-en brandstoffendepots
- Bewaking van de spoorwegen
- Evacuatieopdrachten bij bombardementen

bijlage: DE WOLVERTEMSE TOLBARELEN

Tolbarelen (de zogenaamde “*barrières*”) vond men op de provinciale- en de rijkswegen meestal buiten het dorp.

In hun nabijheid werd dikwijls een herberg opgericht want wie er voorbijging met dieren of met een gespan (tolrecht of bareelrecht werd geheven op elk paar wielen en per paard) diende het bareelrecht te betalen aan de beëdigde ambtenaar.

De opbrengst hiervan (en ook van de verkoop van gevelde bomen langs deze banen) diende tot in 1866 (wanneer deze heffing werd afgeschaft voor de rijkswegen ²³⁰) tot het onderhoud van deze wegen. Ze werden elk jaar uitbesteed of verpacht aan de meestbiedende maar erg lucratief moet dit niet geweest zijn want er werden niet veel kandidaten voor gevonden.

Plaatselijke landbouwers, legerwagens en rijkswacht waren vrijgesteld van tolrecht.

Tussen 1866 en pakweg 1900 bestond er wel nog een sluitingstijd van de barelen tijdens dewelke men geen vrachten op de steenweg mocht vervoeren. Bij inbreuk hierop kreeg je van de veldwachter een poces-verbaal. De barelen zelf werden afgeschaft omtrent 1900.

BAREEL 1

Stond op de weg van groot verkeer Wolvertem-Mechelen (dus in Nerom ter hoogte van ofwel het Hooghuis ofwel de O.LV.-kapel) en werd in 1857-1860 uitgebaat door **Barbara Bruggemans**, de weduwe van Pierre Wijns (vredegerecht 69 akten 19 en 26 en 221 akte 13).

BAREEL 2

Stond op de provinciale weg Brussel-Temse-Aalst (in 1857 ook vermeld als provinciale baan Vilvoorde-Aalst), waarschijnlijk aan het begin van de Stationstraat. Deze werd in 1847 en 1848 door **Pierre Antoine Carlier** uitgebaat.

In 1851, 1857 en 1862 wordt **Joseph Stevens** vernoemd als zijnde belast met het innen van het bareelgeld; hij was 58 jaar oud, herbergier en *aubergist* en diende ervoor te zorgen dat de bareel vanaf de invallende duisternis tot de opgaande zon verlicht was (*vredegerecht 51 akte 43; 52 akte 3; 55 akte 30*). ²³¹

BAREEL 3

Deze stond op het einde van de provinciale baan (Merchtemsesteenweg) aan de grens met Merchtem en werd in 1843 uitgebaat door **Benoît Van den Bossche**, 40 jaar, gedomicilieerd in Ossel, herbergier en tevens ontvanger van het bareelgeld (*vredegerecht 47 akte 10*). ²³²

²³⁰ In 1873 werden ook de provinciale wegen ervan vrijgesteld.

²³¹ RA Leuven: vredegerecht Wolvertem 51 akte 43 dd. 29 03 1847: behandelt de zaak van pachter Laurent Verreycken tegen Pierre Antoine Carlier, bareelpachter.

Deze laatste had ondanks verschillende aanmaningen van Verreycken, toch doorgewerkt aan het oprichten van een inningskantoor voor tolrechten. Hij dacht in zijn goed recht te zijn want de bestendige deputatie van de provincie had hem hiervoor de toestemming gegeven. Verreycken claimde echter dat het kantoor op zijn grond stond en eiste dat na de betekenis van het vonnis binnen de 24 uur het huis zou afgebroken worden. Toen hij zijn plannen en eigendomstitel voorlegde bleek echter dat het perceel in kwestie toch niet volledig van hem was. Maar ook het gebouw van Carlier voldeed niet aan de bouwvoorschriften want de kelder was tegen het goed van Verreycken gegraven. Uitspraak volgde 14 dagen later en Carlier diende niettegenstaande de instructies van de provincie alles af te breken en bij niet naleving mocht Verreycken op Carlier's kosten de boel opruimen.

We zien echter dat een jaar later namelijk op 25.01.1848 Carlier toch tolbeambte was op ongeveer dezelfde plaats (vredegerecht 52 dd. 25 01 1848 akte 3).

²³² We hebben nog weet van ene **Jean Deckers**, beambte aan bareel 3, 55 jaar oud in 1853 en **Jean Désiré Baeck**, 27 jaar in 1867, “*aen den bareel van Wolverthem*”.